

Karl-Åke Axelsson

F. 1946

Verksamhetsperiod på Ringhals: 1972-2011

Intervjuad: mars 2013

” Jag gjorde många resor med lastbil till Studsvik och Risö för att hämta radioaktivt material: 80 g i en blybytta som vägde 385 kg. Blybyttan surrades fast längst bak på flaket eftersom det var radioaktivt. När det var dags att äta fick man inte parkera nära andra bilar och så skulle man hade god uppsikt över bilen”.

Karl-Åke Axelsson arbetade på Ringhals i 32 år innan han gick i pension 2011. Men hans historia började hemma på gården där han föddes 1946.

– Familjen bestod av far, mor och fem barn; farmor ingick också i familjen liksom piga och dräng. Gården stod för försörjningen: vi hade 9 mjölkkor, 5 suggor och 50 höns, dessutom hade vi skogen som inkomst. Vi köpte traktor 1949, den fick jag lära mig köra redan när jag var fem år.

I byn fanns tre mataffärer, två skolor, två sågverk och en kyrkorgelfabrik. Mjölkbilen som körde mellan Tostared och Fotskäl hämtade mjölk på 40 gårdar 1958, idag finns ingen av dem kvar.

– Jag började arbeta som hjälplastare på sågverket när jag var femton år, med att lasta stock på lastbilarna samt även bära brädor, plank och slipers på sågverket. 18 år gammal körde jag dumpers på vägbygget mellan Hällingsjö och Härryda. Efter militärtjänsten 1968 började jag på Kennedyrörs betongfabrik där tillverkade jag brunnringar och rör.

Efter ett par år ville Karl-Åke ha ett nytt arbete, och sökte sig till Ringhals. Den 14 augusti 1972 steg han för första gången in genom grindarna, Gösta Jutestad på transporten anställde honom.

– Mottagandet var bra, det var bara att sätta igång att arbeta med det som behövdes göras, på den tiden krävdes det inga tillstånd att utföra arbetena. På transporten fanns många fordon, jag körde väghyvel både innanför och utanför området.

För att Vattenfall skulle ha en god relation till de närmaste

Riksdagsledarmöter, ryssar och revisionsresor: Karl-Åke Axelssons minnen från livet på Ringhals

grannarna, hjälptes även dessa med vägarna. Sedan körde jag även lastbil med materiel ner i kylvattentunneln under 3-4:an och massor av andra transporter av personal och material.

– Den första gången jag skulle köra till Göteborg var det med lastbil och släp för att hämta gas på AGA på Hisingen, jag hade inte kört med lastbil och släp någon gång tidigare, men det gick bra, bara att lägga kartan på ratten och köra. Sedan blev det fler sådana turer och på flera ställen. På övertid körde jag personer till och från flyget.

Karl-Åke arbetade på transporten till 1 januari 1981:

– Jag gick över till att köra personbil och buss och gods. Vi körde personer till och från Landvetters flygplats, vi hade tre olika skift började 04.00 till 14.00, dagskift 11.30 till 20.00, kvällsskift 14.00 till 22.30. Arbetet bestod av person- och godstransport samt skötsel av bilarna. Under sommaren körde jag guideturer från Kärnhuset, ibland guidade jag själv turen. Då gick han över till driften.

Senare började Karl-Åke på Vattenfall Support. Senare kom Sodexo och Coor att driva verksamheten, men Karl-Åke blev kvar ända tills han gick i pension.

Stenmark stannade Sverige – och Ringhals

– En lustig företeelse i mitten av 70-talet när aggregat 3 och 4 byggdes från grunden var när Ingemar Stenmark var som bäst.

Många av byggarna var från Norrland så när Ingemar Stenmark skulle tävla så var det många som försvann från sina arbeten. Cheferna letade efter dem, men de hade sina gömställen och när Stenmark hade gått i mål kom de smygande tillbaka och jobbade vidare som om inget hade hänt.

Det sas ju att Sverige stannade när Ingemar Stenmark tävlade - och det gjorde även Ringhals. Självt var jag inte drabbad för jag hade radio i den lastmaskin som jag körde...

1984 började Karl-Åke som kundmottagare på transportkontoret, hans telefon var den mest uppringda på hela Ringhals, näst efter växelns. Arbetet bestod av telefonsamtal om olika transporter som skulle utföras bl. a. trucktransporter inne på området, persontransporter, godstransporter till och från Göteborg, Varberg och Landvetters flygplats. När inte de egna bilarna räckte till fick han hyra in från Heimrots, det låg på 25-30 bilar per dag.

– Jag gjorde många resor med lastbil till Studsvik och Risö i Danmark, där hämtade vi radioaktivt material, ca 80 g i en blybytta som vägde 385 kg. Blybyttan surrades fast längst bak på flaket eftersom det var radioaktivt. När det var dags att äta fick man inte parkera nära andra bilar och så skulle man ha god uppsikt över bilen. Sedan levererades lasten till bränslegruppen på Ringhals. Många transporter körde jag, även till Västerås, Oskarshamn, Barsebäck, Forsmark, Falun, Umeå, det blev flera tusen mil varje år. Längsta resan var 135 mil på ett dygn från Ringhals till Umeå och ner till Härnösand där jag nattade över. Dagen efter åkte jag ner till Ringhals.

– Ringhals har varit en bra arbetsplats, jag har ju stannat i 32 år. Jag har fått olika utbildningar som har varit bra bl. a. ADR transport av farligt gods, datakurser, HLR och traverskurs.

– Efter 1998 blev det helt nytt arbete. De nya arbetsuppgifterna bestod av flytt och kontorsinredning, postkörning när det saknades personal. 2002 tog Sodexo över dessa arbetsuppgifter, så även jag. 2007 tog Coor över med samma arbetsuppgifter fortsatte jag där fram till min pension 2011.

Populär inredare

De nio sista åren jobbade Karl-Åke som flyttkarl och inredde kontor till kontorspersonal efter deras önskemål. T ex inredde han en av chefernas rum, han visste exakt hur han ville ha det och fick det så.

– Dagen efter inreddes person B:s kontor som ville ha likadant, men jag föreslog en annan lösning som var mycket bättre. Det tyckte han också var bra, dag 3 är det dags för C:s kontor som vill ha samma inredning som B, för det blev också bra. När vi var färdiga där så kommer chefen då vill han ha ommöblerat samma som B och C! Han blev äntligen nöjd fast det blev onödigt mycket arbete.

Så genom de sista nio åren hjälptes vi åt att lösa kontorsproblem på ett bra sätt. Man lärde känna många personer när man hjälpte dem att flytta. Som regel var de väldigt positiva när man fick löst alla deras önskemål. Var kunden nöjd var jag också

nöjd”.

En minnesvärd helg i mitten på 80-talet

Det skulle komma 14 ryska besökare till Ringhals från ett ryskt kärnkraftverk, Karl-Åke åkte till Landvetter för att hämta dem. Samtliga kom och gick ombord på bussen,

– När vi kom upp på motorvägen ställde de sig upp i bussen för se den fina väg vi körde på. När vi kom till Källered stannade vi vid Sibahuset där köpte samtliga var sin bergsprängare. Därefter körde vi vidare till Ringhals, där informationsavdelningen tog hand om gästerna.

På lördagen körde Karl-Åke ryssarna vidare från Ringhals mot Studsvik kärnanläggning där de fick en rundvandring på hela anläggningen. De fick bl. a. se den första datorn, rummet var 5x4 meter stort, datorn tog upp nästan hela rummet. Samma kapacitet ryms idag i en resväska, en hisnande tanke.

Efter tredje dagens frukost följde en dag på stan i Stockholm, där ryssarna samlade ihop sina sista slantar och köpte ytterligare tre bergsprängare!

Karl-Åke drar sig till minnes många speciella händelser: till exempel ett mycket fint jubileum i tält på grusplan med uppträdande av Lasse Berghagen. Flamingokvintetten stod för dansmusiken, maten var en högt uppskattad skaldjurslåda med öl eller vin, flaskan såg ut som en fisk. Ett fint fyrverkeri som ett vattenfall avslutade kvällen.

Karl-Åke berättar om sin upplevelse av Ringhals och arbetslivets utveckling:

– Från att ha varit statsanställd och uppskattad blev jag outsource. Därmed kände man sig inte lika uppskattad av alla som tidigare. Premien som bara Ringhalsanställda får hade de inte fått utan entreprenörers goda arbete. Jag tror trivseln har sjunkit på många avdelningar sedan outsourcingen, säger Karl-Åke.

Kärnkraftomröstningen märkte Karl-Åke inte så mycket av:

– Debatten hördes ju men vi berördes inte negativt säger han och konstaterar: vi har aldrig varit tveksamma, utan positivt inställda till kärnkraft. Han tror att Ringhals 5 nog börjat byggas inom 10 år.

1974 kom riksdagsledarmot Birgitta Hambræus på besök till Ringhals. Då hon träffade Karl-Åke ville hon ställa några frågor bl. a hur det är att jobba på Ringhals. Hon frågade om det inte var farligt att jobba på ett kärnkraftverk?

– Men jag svarade ”jag trivs med att jobba på Ringhals, och tycker att det känns tryggt och säkert att arbeta på kärnkraftverk”.

Dubbel seger i Atomiaden

– Första helgen i augusti 1977 hade vi en idrottstävling som hette Atomiaden för Ringhals, Barsebäck och Oskarshamn. Tävlingen bestod av herr- och damfotboll samt tennis. En busslast åkte från Ringhals. Det var jag som körde, så min fru Anne fick följa med på resan.

– Ringhals herrar vann fotbollscupen, och när det var dags för damlaget, visade det sig att det fattades en kvinna i laget och då fick min fru hoppa in och byta kläder för att stå i mål! Det skulle bli en spännande upplevelse: första matchen var mot Barsebäck: Ringhals vann med 9-0: om det var målvaktens förtjänst får andra bedöma, men det var även mycket duktiga spelare längst fram i laget.

Därefter skulle Ringhals damer möta Oskarshamn, men de hade väl sett vilket motståndarlag de skulle möta så de lämnade walk over!

Så vi har två stycken förstapriser hemma i bokhyllan från Atomiaden 1977. Alla var mycket nöjda och glada i bussen efter den lyckade sporthelgen när vi reste hem på söndagen.

Pensionärlivet

– Jag började jobba som 15-åring och har aldrig varit arbetslös sen dess, efter 39 år på Ringhals gick jag i pension 13 aug 2011. Efter ett år hemma behövde de hjälp med flytt och hydraulbord som inte fungerade, så jag var tillbaka en vecka. Personalen som blev hjälpta uppskattade att jag var tillbaka igen och det var ju bara roligt.

- Jag är fortfarande intresserad av vad som händer på Ringhals och går på höst- och vårmötena hos Ringhalsveteranerna samt ringer telefonsamtal till flyttkillarna.

Den egna gården med djur och skogsbruk är Karl-Åkes största intresse, han köpte familjens granngård redan 1976 och byggde där hus med hustrun Anne som han äktade 1978. Han njuter av livet och naturligtvis sina barn och barnbarn.

– Min familj mår bra, barnen har bra utbildning och lyckats bra i arbetslivet. Jag trivs bra med pensionärlivet, då kan man planera sin dag själv. Engagemanget från Ringhals är bra som det är, jag är med i Ringhalsveteranerna.

Bonusmaterial: Karl-Åke berättar om revisionsresor

”Efter revision på alla fyra blocken var det vanligt med en gemensam resa på vår avdelning RGB. Vi åkte bl a till Bornholm,

Umeå Stornorrfors kraftstation, Simlångsdalen m.fl..

Den resa som jag minns allra mest var när vi åkte till Filipstad och Kalhyttans herrgård,

Aktiv ferie hade många aktiviteter som vi njöt av en hel vecka. Lerduveskytte var nytt för många, vissa sköt bra, andra mindre bra, men med lite träning blev vi något bättre.

Motorcross körde vi på en guppig bana, vi hoppade inte lika långt som de rutinerade crossåkarna gör. Men vi skötte oss bra, för ingen blev skadad. För de som ville fanns en bil för folkracekörning den var omtyckt.

Vi åkte dressin 3 mil och då var det gott med en fantastisk svampsoppa, som gillades av alla, vi trampade på och hade hög hastighet för att komma ikapp den som var framför, för vi hade egna regler. När vi kom till en grusövergång var det svårt att komma över, där var grus på rålsen så det blev lite urspårningar. Många goda skratt blev det när en del hamnade i naturen med packning och allt. Men det var bara att dra upp dressinen på spåret och trampa vidare mot målet. Många glada skratt på denna spårbundna resa, och även när vi kom fram.

En del prövade bergsklättring med varierande framgång, sedan kom vi till höjdpunkten på denna resa, forsränning!

10 personer i varje båt, först fick vi en genomgång hur det skulle gå till om någon ramlade ur båten t ex, om någon ramlar ur är det ingen fara: inom 3 sek är han ovan vattenytan och han åker med i strömmen lika fort som båten.

Vi hoppar i båten 5 vid varje sida, jag satt längst fram vi paddlade på en sjö 200 m, vi såg att vi närmade oss forsen och vi åker utför en höjdskillnad på 10 m rätt utför, vi fick en ordentlig dusch och när vi tittar i båten saknas en! Efter 3 sek kommer ett huvud upp ovanför vattenytan som vi blev lärda att det skulle ske, jag tar tag i hans krage och drar upp honom i båten.

Seg bäver

Sedan paddlade vi vidare neråt genom forsen tills det kom lite lugnare vatten, varvid vi drar upp båten på en släpkärra och startar om från början igen allt som allt fyra gånger. Skorna var fulla av vatten och kläderna genomvåta fast vi hade regnkläder. Sedan var det skönt att åka tillbaka till herrgården, på kvällen bjöds det på mat och dryck, maten bestod av bäver, den var god, jag tror att jag fick antingen nacken eller svansen, jag har aldrig ätit något som varit så segt, det blev bara märken efter tänderna men kvällen var lång så till sist var den uppäten.

Mellan alla aktiviteterna, hade vi genomgång av det gångna verksamhetsåret och revisionerna, vad som var bra och vad som kunde gjorts bättre.

Sådana här revisionsresor var kanske inte så billiga men de gav mycket för arbetsklimatet och vi fick god sammanhållning på hela avdelningen: alla var positiva till arbetet. Något som inte kan värderas i pengar. På den tiden var det god stämning på hela Ringhals. Vi minns det än idag. Efter outsourcingen blev nog arbetsklimatet och stämningen annorlunda för många”.

Foto: Annika Örnberg, Börje Forsäter